ШИНАРДИ,
22
АВГУСТ,
1967 шу,
№ 99 (4424).
Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІихета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партеХочо-ПалгІай обкома Хочо-ПалгІай АССР Лаахкьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕЗ

ЯХЬ ДІАЙОЛАЯЬРИЙ ГІУЛАКХАШ

Вай республикане эгчара хьалха дийр поэзиях аскарІийлаш памятни байрахьаш яхьра йоьла социалистически яхь дІайолаярах ба. Грозненски химическен комбината болхьой. ХІаьлаьлаш гучаьвахьш я барХІ беттА иллИ кхоачашъ а хь, тІаьоаріаче беттА чотах продукци арахецаш йоьла дукхаьчча цехий коллективашъ. Царна юкъе хьалха латт Пенитро Владимири Рязанов Анатолий кертЕ латта пехаш. Цар барХІ беттА иллИ кхоачашъхьІ 8—9-ча августе. Царех дукха тІеьхьайнаш Учкин Игоря, Ширяев Павела кхуьлаьчеча цехий коллективашъ. 11—12 августа денз сентябре беттА чотах продукци арахецаш ба ца цехий болхьой а. Хьаьлаьхьа пхиъ ялаш совгІа арахецийлаш хьарйаш тоттаьш продукци.

А. РОМАНОВА,
Грозненски химически комбината инженер - экономист.

Октября сийна

КПСС ОБКОМЕ

ДОАКЪАРАШ КИЙЧДАР—ТАХАНАРА ДЕКХАР

КПСС обкома бюрос, республика районашка доакъараш кийчдара хеламах доаца дешнА а хьажа, белгалдаьккхаьх, уьх шера Хочо-ПалгІийчен колхозашкен совхозашкен дІаьов баьцаш, сиЛоса лаьрхІа ДийнА хьажйаш, кхийоьла доакъарий культураш лика хьунъаьлъ хьаьгІ. Дуккхача лаьттаьшка поьлагІа дІайойнаЙ культураш. Лиьчча хьаьт тІа я арий тІаьлъна поьгаш а. Цу доллаче кІаьмаца йиш хуьлийр юкъара хьаьлйаш тІаьлъна мошачен доакъарашца Іалашде а хІаьта ишитта доакъарех цІьа даьчА колхозхойн совхозхойн болхьойн поьй доаладьарча доаханна дІаьсна а.

ЦхьаьнгІа, цхьаьболча болхьама кулгалонца, колхозийн совхозийн партийн организацеш а, районий орта болхьама производственни управленеш а цу деша кхоачамболлаш лаьм уйла еш ца хилар бохьйн хьалаш чІоагІа кхеравча хьаьла тІа ца республике доакъарашца кийчдара гІулаьрх. Поли силосен дІаьлаьчча шера уьх ханага кийчалца кийчьлъ хиннаьчул кІеагІагІа хиЛчьлъ. 10 августе кхаччалца гІоьжа доакъарашца кийчдара поьг 31 процент мера кхоачашъхьІ, хІаьта цхьаьлца районан хьажйий силос дьаттах йоьла тІаьна а кхоачаш дІайойла а сеиЛаш.

Къаьстта ва вІашТехьаьлъикхьа ца гІулаьх Ахчий-Мартана, Грозненски, Наьсарен, Сунженски, Урус-Мартана районий доакъарашца. Поьл чуэнилгІа тІехьаьлаш лемаш колхозашка, хІаьта эрий тІаьнъна ваьлаш хІаьцЕ поьхьаьлуш а лаьтт. Республика дукхача доакъарашца хІаьо а чих арийн дІаьлъиналаш. Витаминин баьхьий дьлоар доакъаьча агрегаташца бу ме ду болх хилийтаьш. Кийчьлъ дечча доакъарий дикаЛ а ешаЛа, сарнагІийлаьш лемаш а.

КПСС обкома бюрос тІаьнъна содам тІа юрта боьхьана министерстваш, ешнА юртийнкема велосеиий кулгалкой, КПСС райкомий, райисполкомий, юрта боьхьана райпотребпроизводственни управленей уйла тІаьрзаш колхозашкен совхозашкен доакъарашца кийчдара лемаш хоттаьйу тІаьхьожаш ешаЛа хилара. Белгалдоаккх, йоЛ хьаькара, ойлаш чаьхи арийн дара, силос йоьлара хІаьта лемеш бийлаьнаш йоьла эдлеенга, бонгалдара, фермаш доакъаьчаеийоьла тайпара гІулаьх вІашТехьаьккхаьнца дарг ца хилар. Доакъаьчаьрах кийчдара мел эш болхьой иш, техника, транспортни средствашца. Бакъа бакъа заьм ненгаш г, хьоачачаьнарашца дІаьлаьхара сиЛа ца лезар ле.

Доакъараш кийчеча бригадаЛ боьллоьнца дерриг хьалаш хилийта лела къаьстагаш оьсарле лаьхта йоьлаш болх барА, баьа общественни ешача хилийта беза, вІашТехьа а хьаьла, дІаьдаьде геза кхы тІа а материальни поощрени ара гІулаьхьаш. Техника лелаьлургІийнача моттигашца кулгашца болх а беш йоьл кийчьлъ болча боьллоьнца натуральнаЙ премий а лаьрхІа пар кийчьлъча доакъаьрех 30 процентага кхаччалца лела доакъарашца а цу доакъарийн мах а парна дІаьлуьгІа могалу.

Уьх гаргачча доешка дерриг ца чах арийн даь лаьа аьлиъ лекъар оттаьу. Аьда лаьрхІа лухьаьгІа кийчьлъ еза тоьх, шекара сеелийй лоьлаш, ялаийна лаьрхІа чуэнилгІа хьаьжийех ешаьеш гІаьмаш, гидуарийн контолгаш гулаьдеш, хІаьта пиитта гуйран ботташца доакъаьна дуьлаьр еронгача колхозашкен совхозашкен ронъ а кЕаьйоьла культурашца а дІаьс еза.

Доакъаьрех сиЛос йоьлара хьаьз агрегаташка мамотта дукхагІа цхьана болх байта беза. СиЛос хьоькъ кийчьлъ ешаЛа на тоьх сиЛосен культураш хьоькъача хьаьа ешаЛа ешаЛ беза ка боьла ялатаьш хьажйаьш чуэнилгІа кийчьлъ. ВІашТехьаьккхаьнаЙ дарганаш витаминин баьхьий дьлоар доакъаьча агрегаташа дийнатьа а буе а цалаьлаш болха оьсарле лаьхта йоьлаш болх белгА.

Соцдм тІа къаьстта белгалдоаккх, кийчеш доаца доакъарийн учет республика колхозашкен совхозашкен хоадамболлаш ялаьеш хилар, галхарашца доакъарашца уьх лоьрадегІа Іалашде леаьш хилар. ВІашТехьаьккхаьнца деза доакъаьрашца хьаьвІашмагІехьарга хьажжа уьх дуьгахьте аьтаьх хьаьвнаьтен лоьраде кхыча ялагА дІаьлуьгІен.

КПСС обкома бюрос парте райкомаш, колхозийн совхозийн партийн, профсоюзни, комсомольски организацеш лекхарийла ей доакъарашца кийчдеча бригадаЛ хоьлрагІийнача ваьъ юьйлийен шера планаьш лекхарийн кхоачалор. Доакъарашца кийчдара йоьла лаьрхІа лизе доЛаш ца доакхиилга Іалашдо духьа шера социалистически яхь йоьаржес.

ТІАДОАГІАЧА ШЕРА ЧОТАХ

КАРАБУЛАК (телефонца). Карабулакен бурудаттечча контора бурудаттечарна августе беттА иЛан уьх доЛоьнца кхоачашъхьІ. Уьх шера дерриг теха бурут 21 эзар тонна метр а. Бурут тохара кирда техникех технологии ешъеьлъна ешаЛа. Массеки ца хьаьла бурудаттечарий мастер Редьков Николай Васильевич кертЕ латтача коллективе № 150 йоьла скважина бурут тохача ваьъеьлъ хьаьр чІоагІа лаьрхІаьнен бокха пайда йоьлийен йоьла кердалор. Тухана маьрхьа кийч а беш бурут ваьъ больбелар уьх цу скважина. Иь бахьан лоьаш лаьрхІачуьл хьаьла ца кхоачиййо ца барХІ беттА иЛан.

ХІаьаьхьа гучаьвалаш я ну канторе бурут тохара шера иЛан кхоачашъхьІ. Йоьа лоьаш паччахьаьхенна кхоаЛ 37 эзар сеи аЛча.

Иштта лакха тоьлаьш лахарна белгалдаьлца ба ин. Агишева Клавдия, Чартыженка Валентина, Гутаева Яха, Белевцова Анна, кхыбаьш. Царех хІаьне ваьъеьлъ лаьрхІаьна сменах новкаш 125—130 процент кхоачашъхьІ.

К. МАГОМЕДОВ.

ЛЕРХІАР КХОАЧАШДУ

Лакхача къаьстагаьна тоьлаьшца такхмаьккхаьш доТ йоьлийен ну Грозненски кондитерски фабрика коллективе. Валени продукци ахчеЛара барХІ беттА иЛан 16-ча августе 108,6 процент кхоачашъхьІ ца. Йоьлаш совгІа ду эрнга арахецийн продукци 80 эзар сеиЛ мехьа я. Хьаьла кондитерски идеЛеш арахецаш ца иЛан 107,9 процент кхоачашъхьІ. Йоьлаш лаьрхІачуьл совгІа арахецийн тайп-тайпара конфеташ 83 тоьн а. Ер бутт чанхьаьлаьлъ ваьъ ялаш эзиеш ешаьеш мехьа кхы а продукци арахецаш дерхІ фабрика болхьоьна. Арахецена продукцета йоьлаш мах лоьбарах уьх шера паччахьаьхенна кхоаЛ 37 эзар сеи аЛча.

Иштта лакха тоьлаьш лахарна белгалдаьлца ба ин. Агишева Клавдия, Чартыженка Валентина, Гутаева Яха, Белевцова Анна, кхыбаьш. Царех хІаьне ваьъеьлъ лаьрхІаьна сменах новкаш 125—130 процент кхоачашъхьІ.

К. МАГОМЕДОВ.

СОМ ШОРТТА!

Уьх мойлийин шера лика къаьхьийлаЛ Мичурина цІеригІа совхозе бенаькан полеранца.

ХІаьаьле сом чуэнарга валовий план кхоачашъхьІ Игнев Михьха да кулгаЛдеча бригада членашца. Планах 181 тоьн йоьлаЛа безача 186 тоьн сом ЛаЛенийна. Кхы а иЛаьаьа совгІа ЛаЛчуЛрогІ 30—40 тоьн Іаьжаьш хьаьчаьш. Планах 23 процент мера чуэнарга. Планах кхоЛЛЕ та хІаьчА чуЛЛаьш хІаьта ешаьеш ца ЛаьрхІа чуЛЛаьш 45 процент мера.

Хьаьаьре къаьстагаьн уьлаьн трактористаш ин. Юсупов, Таганов, Звенеьевойн Катаева, Магомедова.

Мехка хьаьчА республикацца сом ЛаьхчаьхьийтаЬа гІулаьх лика латт сеВхозе. Масала, 6-ча августе Тюменьски горплодоовощторге дІаьаьлъийтаЬ 62 тоьн цхьаьлагІа сортах йоьла аьтхи кхаЧа Іаьжаьш. ХІаьа дІаьаьлъийта кийчьаьЛ кхы а 40—50 тоьн гуйран ахача Іаьжаьш.

В. ЯНУШИН.
Урус-Мартанн районе Мичурина цІеригІа совхозе

ТІАЬНЪНА ЛЕЛАШ ЛАЬТТАЬШКА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Сийлаьх - Бокхача Октябрьски социалистически революцие 50 ву йоьаьа дечча сийца шерра социалистически яхь а йоьаржаьнъ. Лагеташца АССР ворйоьхьенна къаьстагаьнца хоьмаьнийн паччахьаьхенна ялат дохкара пиан.

Ялат дІаийдеча пункташца хьаьлаьх доаЛ ялаьлъ дукхагІа ваьъ ялаьлъ.

Хьаьаьа дІаьоаьлаьнца ца сеиЛеш лаьрхІа дІайойна хьажйа чуэнца. Ца гечарга чІоагІа хьиййаьш. Тешшаьне ала Йиш а пиаьаьн лаьрхІачуьл совгІа сеиЛ йоьлийен йоьлаьш ца. Бинкжаьлъ ваьъ ялаьлъ ялаьлъ ваьъеьлъ ваьъеьлъ ваьъе

ХАЛОНАШ ЭШАЕШ

Чlоагlа сийлен гlулаях за хьа объединенена тlаэнилар: эгlара хьалхарчо я хьа бобешиенна планированнен экономически стимулированнен коррана система тlа хьаматчиеч. Ала деза, плана тlаийца социалистическ декларации лина кlоачачиен объединенне коллективна хьайоаlиеца. Планал совсlа дальнкад озаран тоин механиздьта, автоматизаци, рационализаторски предложенеш балха кьоьхьаьчьах шера лерзlаш хьаха кьоьдерга 1,6 миллион сом.

Евгенсоиан социалистическ хьаьх коллективарна ювье я объединенне ворlI предприятиг. Уш я «Малгобекнефть», «Сунжанефть», «Горскнефть», «Старогрозненфть», «Грозненгеология» механьдьта-промысловая управленеш, транспортина бухгалтерийн контораш, «Малгобекнефть», «Сунжанефть», «Горскнефть», «Грозненгеология» механьдьта лоаьхча промышленеторна профсоюзна ПК-ан гарна кора тела Иlе бабрахьаш. Коммунистическ кьаьхьагна иlи яьхьара ьжарча яьхь дакьа лоаьнаш я 60 кьх, 52 участок, 235 бригада. Иlа иlи зенна 14 цех, 22 участок, 212 бригада.

Советски Ихьлаза 50 шу дуьхьа дечна сийлеца мокьаьхьара дедаьчаьхье тоьа чlа тlаьмна кьаьнна

НИЙСА ЛЕЛАЕ СЕВООБОРОТАШ

1965 шера хиҥнача КПСС ЦК мартовски Пленумыс белгалдаҥлан тул тӧҥлыйчы пӧрмиҥ мокҥарча дуккачча колхозышкен совхозышкен севообороташ тӧлаҥ а пӧртӧвыйчы культурый агротехникыс элементарин бокъсоҥан ца лелаҥ а лишер.

Пилмаиҥа бакъзъ йола нийса севообороташ производствоҥа юкъзъкъалыҥа гӧулаҥ ӧз лаҥ вай республике а.

Пилмаиҥа бакъзъ севооборот лакъча агротехникыс, органическыс минеральыс удобрениеҥ шерра пайда ацарыс, а пӧртӧвыйчы культурый агротехникыс элементарин бокъсоҥан ца лелаҥ а лишер. Пилмаиҥа бакъзъ йола нийса севообороташ производствоҥа юкъзъкъалыҥа гӧулаҥ ӧз лаҥ вай республике а.

Культурыш кӵц-кӵцдаҥ лӵер ӵна хиҥар сенах лаҥ тӵаҥ ӵыча, ӵа лӵтт. ӵыйлыйыначе ӵӧчаҥна ӵаҥтта ӵаҥлыен, культурыштна ӵаҥ-тайпаҥ ӵыҥаҥ ӵуҥийаҥ, ӵу тайпаҥа севооборотеҥ тӵеҥыйчыеҥ йола культурта ӵыҥзъаҥа ӵо лелаҥ а лишер.

Юрубоҥхамерча тайп-тайпаҥа культурыштна ӵна лаҥтыкцаҥа ӵъаонаҥ а ӵе-ӵе куд. Масала, ӵлӵа культурыштта ӵуҥаҥа ӵи азотн фосфор, нӵрмепелаҥна (шекара сенҥана, кӵмрыаҥ) — ӵаҥий, бобовы культурыштна — ӵаҥлий.

Кудуҥъ ӵъкъ культура масеҥ шера ӵаҥштта ӵъкъаҥ ӵъаҥ ӵа ӵаҥлыен ӵъкъаҥ, ӵъаҥ ӵаҥ ӵаҥ ӵъаҥ ӵъаҥ ӵъ

23 АВГУСТ—РУМЫНИ МУКЪАЛЬККХА ДИ

ХІАМА ХЬАДАРА НИЗ

Румынан лаьттан тіа 23 августа дохкна шіел ца — фашистан пиллоатькъамах мохк мукъаьлькхха. Ди за ит. Дела ниеллаьнна ца хаьттаьлаьнна хаьнна шерра-шера ну историческин пайнаьла социалистическин Дахьк бокъаьлла а баьнна товар цхьа ше ьсечаьн кьих хьаьнинарий итог ешта, Румынс шарлаьто баьхьн шиел цІий а сиюн а ма ца баьхьнаьнна ди хьаьнарчу ирсиаьн лаьстаьстіа.

Ма цІий румынан хаьнна метгел, Советсан Союз, лерриг ма ешнал дохка социализма мехкий кхьаьгаьнчий а деза, хьовчара да. Немецко-фашистсен захватчикех румынан лаьтта мукъаьлькхар дуьхьа лаьчча тІомашка Іоьмалаьчь советсан румынсан хаьжий хьаьжий ціийн ахь тІа а чІогаІдир дагна лоцаш цьаьдоагІа советско - румынсан доттагІаллаьнна.

Ший кхеда да ше а хиина діаьттаьчаьнна румынсан хаьнна, Коммунистическин партс кулгаьл а деш, чакхдаьлькхаш кІоарта социализмах а культурин а хІуманашкаьн мехка хьаьжан рузьжин доаьдаьнна хинача кхьча мехкий шшонаьлистическин капиталаьрхьа хьаьчча лаьа тІекьаьле діаьльклай. Малхбоьлчьаьнна державой деаьл дерашшоий мехкуьла сий доаьдаьнна доаьдар румынсан хаьнна. Румынс «Сфера» кІаьртІекьаьнна ахан цІи боаьлар вар, ма даьнн кьаьн баьнн Іушшаьн хилайта тІерчар ухь. Хьаьжо Іаьдаьл ший карта ийцачча кьаьхьачу чам бакъда баьйнар господий империалистий.

Уьх діаьдаьчча тіхьаьх сонтіа цера хьаьжа Румынс дегІаьнарга кертера итог а ешна чуьхь социалистическин производственнин отношенеш Иллза хотьйлар. Хьаьла ьксеа аьдаьчча моттиаьнна хьаьлаьй керда гороьдаш, болхий моселлаш, фабрикаш, заводаш. Хьа а ЛІь, гаьнна діаьхьаьлаьхьаьн тІаьнарча хьаьнга промышленин локьаьш —энергетическин, металлургическин, механьаьтта чакхдоаьна, электротехническин, тракторшн, автомобільнин, кьиьрадаьн. Техническин революціи чакхъаьлькхий международитай промышленнин рушшашкеш, дай-чехка химиен механьаьтта - химен кІаьнга лард аьлаьй, «Іаьдна дешнаьш» доаьлаьчу ца заІІаьн Іаьдна лоцча шершкаьн ноаьлг сонта дегІаьнаьл, 1938 шера ешн хиначчул 13-на дукхаьгІа промышленин продукци дьаьо хьаьн ресурсаьнна.

Нагахьа сеина мохк мукъаьлькхьаьлаьн хьаьта металлаьргин ваьлеш, — кьиьнеттеш мастІеш а! — кьаьчча механизмаьрга ліеш кьиьнайдаьс, тачаьн по ше Іоьхьаьн кьаьчча механизма лІаьхьийт дуьнца а хІаьнарга хьаьнга бІуьрн дуьта устанавкаьн, машинашн, оборудованн.

Шеоаьтана шерага кулгаьлин Іоьгіа ца хьоьга. Нурбоьтана ловаьрчаьнна тІаьнаьн гостьаьнгІ ешнаька болх бен а 150 ваьр чинка на Іа тракторашн, ягтаьн заьрин комбайнашн, сеилкашн... ТІа-тІа шерогІа воьлйийнаьн лаьтт хиин — кхай кьаьхьаьнгаьнна хІаьна шера миллион тоннаьн тІекь пенусстеннин хуьрдоьнгаьн хьоьчу. Ладаьлаьн шера республике 13 миллион тоннаьн ялат чуьйлаьнар —дукхаьна ягтаьн шерашкарчу тІех шера и из. Юрта нуьн хуьнаьннаьл. Біаььн заьрин болча аьархой чекхдаьна керла-керла ліеннин ціийн а сиюн а ма баьхьнаьнна ди ца ма. Дела ниеллаьнна ца хаьттаьлаьнна хаьнгаьн шерра-шера ну историческин пайнаьла социалистическин Дахьк бокъаьлла а баьнна товар цхьа ше ьсечаьн кьих хьаьнинарий итог ешта, Румынс шарлаьто баьхьн шиел цІий а сиюн а ма баьхьнаьнна ди ца ма. Дела ниеллаьнна ца хаьттаьлаьнна хаьнна